

викладачами стоїть низка завдань щодо максимального наповнення навчальним матеріалом у організації самостійної роботи студентів, зокрема створення електронних навчально-методичних посібників як носія навчально-наукового змісту навчальної дисципліни.

Професійна підготовка майбутнього стоматолога базується на глибоких теоретичних знаннях, досконалих мануальних навичках, формуванні клінічного мислення, систематичному опрацюванні великого обсягу інформації, інтегруванні знань з інших дисциплін.

Список використаної літератури

1. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Укладачі: З.І. Тимошенко, І.Г. Оніщенко, А.М. Грехов, Ю.І. Палеха. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 102 с.
2. Колесник Ю.М. На шляху до європейського освітнього простору / Ю.М. Колесник, Ю.М. Нерянов // Медична освіта. – 2009. – № 2. – С. 44-46.

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ СТОМАТОЛОГІЧНІЙ АКАДЕМІЇ

Оленець С.Ю.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено методику формування креативного мислення і шляхи його вдосконалення. Підкреслено, що креативність пов'язана не стільки з логічними схемами, скільки з розвиненим асоціативним міркуванням і уявою людини. Доведено, що все це можна розвивати за допомогою спеціальних вправ, у тому числі на заняттях із медичної інформатики.

Ключові слова: креативність, розвиток креативного мислення, асоціативне міркування.

There are a lot of approaches to understanding creative thinking, and, there are many ways to improve it. Creativity is connected not so much with logical schemes, but with developed associative thinking and imagination of a person. All of this can be developed with the help of special exercises, including medical informatics lessons.

Keywords: creativity, development of creative thinking, associative reasoning.

Творчість із розвитком суспільства займає все вищу позицію в житті кожної людини. Необхідність формування креативної особистості зумовлюється, по-перше, тим, що цей аспект визначає продуктивну спрямованість, творчу індивідуальність, становить основний стрижень орієнтації в житті; по-друге, є базовим детермінантом, фундаментом професійної творчості; по-третє, містить концептуальні психолого-педагогічні принципи креативного навчання і виховання. Світовий економічний форум прогнозує, що до 2020 року креативність стане однією з трьох найважливіших навичок, яка зумовлює успіх у будь-якій діяльності. Це особливо актуально для молодих людей, які незбаром увійдуть у свою професійну діяльність.

Традиційне навчання формує в студента безініціативність, репродуктивне мислення, інтелектуальну пасивність і споживацьке ставлення. За такої моделі навчання робота викладача орієнтована перш за все на повідомлення знань і способів дій, які передаються студентам у готовому вигляді, призначені для відтворювального засвоєння; викладач виступає єдиною ініціативно-дійовою особою навчального процесу. Традиційне навчання не формує в студента методології креативності та, як наслідок, недостатньо готує його до професійної творчої діяльності [1].

Разом із тим необхідно зазначити, що теоретичне і практичне дослідження проблеми розвитку творчих здібностей і раніше неодноразово проголошувалося цільовою установкою вітчизняної освіти. Однак у сучасній вищій школі, як і в освіті в цілому, досі домінує традиційний тип навчання. У рамках чинної традиційної освітньої парадигми принципово неможливо розв'язати проблему формування творчого потенціалу, креативної особистості.

Термін «креативність» уперше запропонував американський дослідник Дж.Гілфорд ще в 50-і роки ХХ століття [2]. На його думку, креативність – це універсальна пізнавальна творча здатність людини. Проблемою вивчення і розвитку навичок креативності займалися в різні часи Б.Ф.Ломов, Я.А.Пономарьов, О.К.Тихомиров, Е.Торренс, Д.Хелперн та ін. Також згідно з А. Маслоу креативність визначається як творча спрямованість, властива всім від народження, але яка має здатність втрачатися більшістю під впливом середовища.

Аби цього не сталося, викладач має розвивати і свою креативність, і креативність студентів, з якими працює. Це можливо за рахунок вправ (звісно, що перелік може відрізнятись від наведеного нижче):

- 1) Відмовтеся від стереотипів і шаблонів, які можуть обмежувати ваше мислення. Мисліть нестандартно і так само використовуйте нестандартні запитання і завдання на заняттях. Розв'яжуйте задачі нестандартно.
- 2) Регулярно поновлюйте і покращуйте запитання та завдання до практичних занять, змінюйте тести. Зміни можуть бути і в змісті, і у формі тестування.
- 3) Використовуйте більше різноманітних прикладів і форм роботи на занятті. Так, під час вивчення теми «Методи біостатистики» можна виконати математичний диктант замість звичного тестового контролю чи розв'язати як приклад статистичну задачу із даними самих студентів.
- 4) Користуйтеся різними методиками активізації мислення. Так, метод фокальних об'єктів спрямований на розвиток умінь знаходити і розвивати асоціації, тому стане відмінним практичним інструментом для всіх, хто цікавиться вдосконаленням творчої уяви. Теоретичною основою МФО є алгоритм, що складається з 6-и кроків, що виконуються послідовно. Крок 1. Вибираємо фокальний об'єкт – те, що ми хочемо вдоско-

- налити. Крок 2. Вибираємо випадкові об'єкти (3-5 понять з енциклопедії, книги, газети, обов'язково іменники, різної тематики, відмінної від вихідного об'єкта). Крок 3. Записуємо властивості випадкових об'єктів. Крок 4. Знайдені властивості приєднуємо до вихідного об'єкта. Крок 5. Отримані варіанти розвиваємо шляхом асоціацій. Крок 6. Оцінюємо з точки зору ефективності, цілісності та життєздатності отримані рішення.
- 5) Завжди шукайте кілька варіантів вирішення проблемного питання, різні способи розв'язання однієї й тієї ж задачі. Наприклад, при вивченні теми «Кодування і класифікація МБД» можна виконувати переведення числа із двійкової системи в десяткову (і навпаки) не лише письмово, а і з допомогою різних прикладних програм, у тому числі калькулятора.
 - 6) Застосовуйте у своїй діяльності метод «мозкового штурму». Мозковий штурм – це оперативний метод розв'язання проблеми на основі стимулювання творчої активності, за якого учасникам обговорення пропонують висловлювати якомога більшу кількість варіантів розв'язання проблеми, у тому числі найфантастичніших. Потім із загального числа висловлених ідей відбирають найбільш вдалі, які можуть бути використані на практиці.
 - 7) Фокусуйтеся на процесі. Замість того, щоб зосередитися на отриманні результатів, змістіть увагу на процес. Запитайте себе: «Як я можу змінити цей процес, щоб підвищити свій творчий потенціал?» Або «Я застраг через те, що фокусуюсь на цілі?». Досягати цілей потрібно і навіть необхідно, але в деяких випадках на це можуть піти тижні або місяці. У цей час найкраще отримувати задоволення від того, що ви робите.
 - 8) Схеми, нотатки і чернетки – ось ваша мета. Перфекціоніст зробить одну роботу, у той час як розумний творець зробить за цей же час десять нотаток, схем і чернеток. Він буде допрацьовувати потім. Для нього головне – отримати результат якомога швидше. Замість того, щоб придумати одну досконалу ідею, придумайте сто простих ідей, з якими можна потім працювати. Так, конспектування на заняттях із медичної інформатики може перетворитися в справді цікавий процес.
 - 9) Записуйте ідеї. Експерт із творчості Майкл Міхалко дав інтерв'ю, в якому він ділиться різними технологіями творчості. Одна з них – ведення заміток. Міхалко пояснює, що Уолт Уйтмен збирав ідеї, щоб стимулювати творчість. Щоразу, коли в нього виникала ідея, він записував її на аркуші паперу. Потім поміщав ці аркуші в різні конверти, присвоюючи кожному назву залежно від теми. Щоразу, коли він відчував необхідність реалізувати нову ідею, він переглядав відповідні конверти. Потім Уйтмен брав деякі з цих ідей і починав шукати способи сплести їх разом, як гобелен. Ці «ідеї гобеленів» часто ставали основою для нового вірша чи есе.
 - 10) Шлях протиріччя. На цьому шляху ми помічаємо невідповідність між нашими попередніми переконаннями і припущеннями. Цей шлях часто стає результатом аномалій і протиріч, які зазвичай починаються з думки «Адже це немає ніякого сенсу» та веде до того, що ми починаємо переосмислювати ситуацію спочатку. Будьте готові вивчати протиріччя і невідповідності, які не відповідають вашим нинішнім переконанням і стереотипам. Протиріччя може часто змінити те, що ви дивитесь на ситуацію з іншого кута, після чого вона знайде для вас сенс.
 - 11) Ментальні карти також можуть стати зручним способом запису великих обсягів інформації з подальшим її легким відтворенням за рахунок візуалізації. Доцільно використовувати цей прийом на заняттях із медичної інформатики, що дозволить швидко опрацювати матеріал і систематизує знання студентів із теми [3].
 - 12) Нині відбувається активне впровадження в навчальний процес ІТ, зокрема мультимедіа. Застосування їх у навчальному процесі, особливо на заняттях із медичної інформатики, дозволяє реалізувати ідеї індивідуалізації та диференціації навчання, що є основними завданнями сучасної системи освіти України.
- Отже, використання новітніх інформаційних технологій дозволить піднести медичну освіту на новий, значно вищий рівень [4].

Реалізація моделі креативної інноваційної освіти сприятиме розв'язанню проблеми професійної готовності випускників ЗВО і дозволить підготувати молодих фахівців, здатних вирішувати професійні завдання вдало і нестандартно. А викладачу важливо пам'ятати: розвиток креативного мислення студента починається з креативності педагога, його вміння вдало використовувати запитання і завдання, оперувати поняттями і прикладами, відкриваючи кожне з них по-новому разом зі своїми вихованцями.

Список використаної літератури

1. Кларин М. В. Инновации в обучении: метафоры и модели: анализ зарубежного опыта / М. В. Кларин. – М.: Наука, 1997. – 223 с.
2. Беляев И.А. Ограничение и компенсация способностей и потребностей целостного человеческого существа / И.А. Беляев // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2009. – №2 (96), февраль. – С.24–30.
3. Оленец С.Ю. Використання ментальних карт на заняттях з медичної інформатики / С.Ю. Оленец // Матеріали за 12-а міжнародна научна практична конференція, «КЛЮЧОВИ ВЪПРОСИ В СЪВРЕМЕННАТА НАУКА -2016» (15 - 22 април, 2016). – Т. 9. – Педагогические науки. – София, 2016. – С. 69-71.
4. Оленец С.Ю. Інформаційні технології як невід'ємна складова якісної підготовки майбутніх лікарів / С.Ю. Оленец // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. –Полтава, 2016. – С.157-158.
5. Андреев В. И. Конкурентология: учебный курс для творческого саморазвития конкурентоспособности / В. И. Андреев. – Казань: Центр инновационных технологий, 2004. – 468 с.
6. Барышева Т. А. Психолого-педагогические основы развития креативности / Т. А. Барышева, Ю. А. Жигалов. – СПб.: СПГУТД, 2006. – 268 с.
7. Морозов А. В. Креативная педагогика и психология: учеб. пособие / А. В. Морозов, Д. В. Чернилевский. – М.: Академический проект, 2004. – 560 с.